

INNSPILL TIL FORSVARSKOMMISJONEN

Militarisering

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF) ønsker å uttrykke stor bekymring over den pågående militariseringa av vårt samfunn. Militariseringa manifesterer seg på en rekke måter, blant annet gjennom:

- utstrakt polarisering og bruk av fiendebilder, spesielt rettet mot Russland
- økt spenning i våre nærområder
- betydelig økte militære utgifter
- bred deltakelse i NATOs out-of-area ”operasjoner”
- aksept både av amerikanske militærbaser og NATO-baser på norsk jord
- hyppigere og større militærøvelser stadig lengre nord
- utstrakt militær etterretning
- tillatelse til anløp av atomdrevne ubåter uten skikkelig forsikring om at de ikke har atomvåpen om bord.
- reduksjon av tillitskapende tiltak
- svekket kunnskap om alternativer til militær sikkerhet, for eksempel ved å legge ned siviltjenesten.

Eksistensielle trusler

Menneskeheten og planeten vår står overfor flere, samtidige, komplekse og eksistensielle trusler:

- i) en overhengende klima- og miljøkatastrofe,
- ii) en galopperende økning av ulikhet både i og mellom land som skaper fattigdom, sult, nød - og sinne,
- iii) en kvalitativ atomvåpenopprustning med mer effektive altutslettende våpen som dessuten er lettere og enklere å bruke og kan nå sine mål mye hurtigere enn før.

Sivil - militær ubalanse

Siden militær makt verken kan bekjempe eller avhjelpe noen av de aktuelle truslene, men i stedet gjør dem verre, både økonomisk og økologisk, er det nødvendig å søke alternative og ikke-voldelige måter å bygge vår sikkerhet, inklusive en konvertering av militære midler og makt til sivil bruk. Siden vår geografi ligger fast, er en konstruktiv geopolitisk tenkning i vårt nabolag av stor betydning. Siste årsrapport fra SIPRI, Stockholm Internasjonale Fredsforskningsinstitutt, viser at verden bruker over 2.000 000 000 000 dollar til militære formål per år. Det anslås å være over 600 ganger mer enn FN's årlige, regulære budsjett. Eksempelvis vil 8 dager av verdens militærbudsjett være nok til å gi gratis 12-årig kvalitetsutdanning til alle barn i verden!

Det aktuelle misforholdet mellom ressursene som brukes til militære formål og til å realisere FN-paktens mål om fredelig og rettferdig sameksistens, er foruroligende. Misforholdet settes i et ekstra grelt lys når forskning viser at ikke-voldelige protestaksjoner er over dobbelt så effektive i å nå sine mål enn de som tillater bruk av vold (se bl.a. Chenoweth: *Why civil*

resistance works). Forskning viser også at dersom folket som er berørt, og ikke minst kvinner, deltar i fredsforhandlingene, og ikke bare ”krigsherrene”, vil freden bli mer varig. Det vil dessuten styrke demokratiske styreformer.

Den senere tids sterke reduksjon og snevre øremerking av bevilgninger til fredsarbeid vanskeliggjør fredsarbeid også her hjemme.

Felles sikkerhet

For 40 år siden, midt i den forrige kalde krigen, lanserte Palmekommisjonen, «The Independent Commission on Disarmament and Security Issues», begrepet *kollektiv/felles sikkerhet*. Palmekommisjonen fremmet en visjon om *felles sikkerhet og et løfte om felles overlevelse isteden for trussel om gjensidig ødeleggelse*. Kommisjonen lanserte et europeisk nedrustningsprogram som understreket at: *Stater kan ikke lenger søke sikkerhet på bekostning av andres; det kan bare bli oppnådd gjennom samarbeidstiltak*.

I vår lanserte Olof Palme Internasjonale Senter, Det Internasjonale Fredsbyrået/IPB og ITUC/International Trade Union Confederation en fornyet plan for felles sikkerhet i Europa, sett i samtidskontekst. Planen bygger på velkjente FN prinsipper:

- rett til menneskelig sikkerhet med frihet fra frykt og nød
- internasjonalt samarbeid og tillitskapende tiltak
- nedrustning og reduserte militærkostnader
- multilateralisme og respekt for internasjonal lov
- dialog og forebygging av voldelig konflikt
- effektiv håndheving og utviding av internasjonale nedrustningsavtaler og kontroll også når det gjelder ny militær teknologi, kunstig intelligens og det ytre rom.

Planen understreker at menneskeheten ikke vil overleve noen atomkrig og at ingen er trygge før alle er trygge, slik vi også fikk demonstrert under koronapandemien. IKFF vil oppmuntre Forsvarskomiteen til å se nøye på denne rapporten og en mulig utvikling av en felles sikkerhetsarkitektur som vil være en vinn-vinn situasjon ikke bare for Europa og for øst-vest relasjonen, men med fordel også vil kunne videreutvikles som en fredsstruktur for nord-sør forhold. Sivilsamfunnet vil være en viktig faktor for å realisere en slik plan.

En visjon om felles sikkerhet ville skape en dypere, mer solid sikkerhet, forbruke mindre ressurser og forurense mindre, dette i klar motsetning til dagens gjengse, militarisert sikkerhetstenkning der landene isteden søker å bygge sin sikkerhet ved å fremstå stadig mer fryktinggytende enn de andre, alene eller i allianser og det med svært bekymringsfulle økologiske konsekvenser.

Multilateralt fredsfremmede samarbeid

IKFF vil oppmuntre Forsvarskommisjonen til å fremme et bredt sikkerhetsbegrep med fokus på nedrustning og multilateralt, fredsfremmende samarbeid, hvor FN står helt sentralt sammen med en rekke viktige regionale samarbeidsorganer, ikke minst Arktisk Råd, Europarådet, Nordisk Råd og OSSE, Organisasjonen for Sikkerhet og Samarbeid i Europa. Tradisjonelt har også norske myndigheter forstått at vår sikkerhet er avhengig av at vi sees som et fredelig og vennligsinnet land og del av et sterkt FN. For å få til et forsvar som ikke skal være til bruk i angrep og krig, men som skal forsøke å forhindre krig og som kan bidra til å løse akutte samfunnsoppgaver og krisehåndtering langs vår langstrakte kyst, da trengs kystvakt og heimevern og et desentralisert bosettingsmønster med folk som er glade i heimlassen sin og som bidrar med matsikkerhet, årvåkenhet, sivil beredskap og forsvarsvilje i vid betydning av ordet.

Forslag til refleksjon

IKFF håper at Forsvarskommisjonen vil inkludere følgende konkrete forslag i sin refleksjon:

- en mulig deling av Stortingets Utenriks- og forsvars komité, for å unngå den dominans som militært forsvar synes å ha over komiteens arbeid i dag,
- etablering av et eget Freds- eller Fredskulturdepartement for å sikre større nedrustnings- og fredsbyggende kompetanse i beslutningssystemet
- etablering av obligatorisk samfunnstjeneste for alle, med vektlegging av å bygge omsorgskapasitet ikke minst innen helse og miljø, nasjonalt og internasjonalt, som et alternativ til militærtjeneste.
- økt, forutsigbar og bred statlige støtte til frivillige organisasjoner som arbeider med freds- og sikkerhetsspørsmål, gjennom faste og romslige bevilgninger som både gir mulighet til nærmere nordisk og internasjonalt samarbeid og bred deltakelse i samfunnsdebatten hjemme.
- mer fredsundervisning i skolevesenet på ulike nivå og i institusjoner og organisasjoner
- øke kompetansen i befolkningen gjennom god og åpen informasjon og interaksjon om beredskap og sikkerhetsspørsmål i bred betydning av ordet.
-

IKFF ser frem til muligheten til videre kontakt med Forsvarskommisjonen og til eventuelt å kunne utdype våre synspunkter.

Oslo 14. desember 2022

For IKFFs landsstyre

Elisabeth Koren
Landsstyremedlem

www.ikff.no

Majorstuveien 39, 0367 Oslo

E-post: ikff@ikff.no